

Дилън Томас

ДИЛЪН ТОМАС
И СМЪРТТА ЩЕ ОСТАНЕ БЕЗ
ЦАРСТВО

АЛЕКСАНДЪР ШУРБАНОВ

СЛОВОДЕЛЕЦЪТ ОТ УЕЛС

Някой ден ще отида в този край — дал съм си дума. Искам да се уверя с очите си, че всичко това наистина съществува. Да се събудя в ранна утрин от молитвите на водата, от виковете на гларуси и врани, от потрепването на лодки в кея с проснатите мрежи. Водни птици и птици от крилатите дървета, да понесат над фермите и белите коне едно име, еднакво близко за тях и за мен. И да чуя провлачения облак, изпълнен с пролет от чучулиги, и да зърна по гърба на хълма неочаквано лятното октомврийско слънце. И да премина през шибация дъжд и студения вятър в гората, тъй далеч под мене. И да открия на предела на сетивата си измокрената морска църквица с размер на охлюв, проврял рогца в мъглата. И пак да ме огрее слънцето. И да изгреят с него ябълковите градчета, реките на обрулената от небето светлина, сеното, високо като къщите, и малкото стопанство като странник бял, завърнало се от нощта с петел на рамо. И може би — о, Господи! — да срещна онова момче, поело на разходка с майка си през хълмите на времето, през притчи слънчеви и през легенди на зеленявали от мъх параклиси, през преповтаряните приказки на детството, несвършващото детство на поезията... Кармартен, Локхарн, Лангейн, Ланстефан, Гламорган някъде по тези полудействителни-полуизмислени места на древния Уелс се случва онова, което е предвидено още в приказния „Мабиногион“. Аранрод не успява да докаже своята девственост. Когато Мат, синът на Матонуи, я предизвиква да прекрачи през магическия му жезъл, от нея се изплъзва прекрасно мъжко чедо с огнени къдрици. Мат го нарича Дилън, което на уелски значи „океан“. И Дилън се отправя към морето — неговата естествена стихия.

Когато на 27 октомври 1914 г. в покрайнините на Суонзи, в дома на учителя по литература Дейвид Джон Томас и неговата съпруга Флорънс се ражда момче, семейството не е решило какво име да му даде. Минават цели седем седмици, докато най-сетне го записват:

Дилън. По-добър избор едва ли би могло да има. На един от ранните му портрети го виждаме — красиво бледо лице, пламнало в огнени къдрици. Почти като онзи възкръснал Албион от гравюрата на Уилям Блейк „Радостен ден“. И морето се отправя към Дилън. Морето, което от паметивека прегръща Уелс, познава своя дългоочакван син и се втурва да си го вземе.

Първите си уроци младенецът получава от морето, което предпочита пред училището. То го посвещава в необозримостта на вселената и вечността, в безмилостната непрозирност на глъбините, в чиято тъмница се терзаят удавници, в нестихващия ритъм на вълните, които разказват непонятни истории. От класната стая Дилън бяга при морето, вслушва се в тъмните му гласове, отдава се на момчешки лудории с връстниците си из зелените паркове на града, слуша пламенните слова на проповедниците в местната църква и по набързо скованите улични трибуни. Слуша и баща си, който е вдъхновен рецитатор на Шекспировата поезия, а и сам започва да се рови в бащината си библиотека и става безразборен и ненаситен читател, откривател на хиляди омайващи светове между кориците на старите книги. Там открива, и онзи, който ще остави най-трайна следа в душата и ума му — неподражаемия Блейк.

Най-щастливите и най-незабравими мигове на детството си обаче бъдещият поет прекарва в селския рай на северозапад от Суонзи, откъдето идват и бащиният, и майчиният му род. Тук, във фермата на леля си Ан Джонс, той става цар на ябълковите градчета, тук сънува онези образи, които ще нахлуят в стиховете му, тук вдишва в пълни гърди магическия въздух на Уелс, в който стихии са все така неусмирени и неразгадаеми, както по времето на легендарния Артур и храбрите му рицари. Отсега нататък Уелс ще означава за Томас дом, родина, а и определен тип мисловност, която би могла да се нареже романтична. С уелското светоусещане и начин на изразяване свързваме звучната риторичност и песенност на неговата поезия, кипящата ѝ многоцветна образност, склонността към хиперболата. Уелският пейзаж предлага материал за цяла система от символи в творчеството му. Томас, разбира се, не е уелски националист, дори не говори езика на това древно племе. Неговият език е езикът на голямата английска поезия, който изучава настървено с четене и подражание на всевъзможни стилове още от единайсетата си година, но особено

между шестнайсетата и двайсетата, за което свидетелствуват четирите Тетрадки с безброй стихотворни опити. „С нозете си съм в Уелс — обича да казва поетът, — а с главата — е Англия.“ Но той обича да казва и друго: „С радост се съгласявам, че за пръв път съм зърнал светлината и съм я поздравил с писък от една звънка бучка уелска пръст.“

Неслучайно тъкмо тук, в провинциалния Локхарн, 21-годишният Дилън ще доведе своята булка Кейтлин с намерение да се засели завинаги в царството на детските си сънища. И това намерение почти ще се осъществи. Поне десет години по-късно, когато заможна почитателка ще му подари една къща, сякаш построена специално за него — кацнала като чайка току над устието на Таф, с поглед към необозримия воден простор. Наблизо, върху същия стръмен бряг, е и барачката, която Дилън ще превърне в свой кабинет, за да сътвори върху простата дървена маса под прозорчето някои от най-хубавите си стихове. Наблизо впрочем е и църквичката „Св. Мартин“, в чийто двор ще пренесат тялото на поета чак от отвъдния бряг на океана, за да го зароят в звънката уелска пръст и да побият над него белия кръст с лаконичен надпис: „В памет на Дилън Томас, умрял на 9 ноември 1953 г. Почивай в мир!“

Почивай в мир! Уместно пожелание за един дух, чийто кратък живот прилича на отчаяно пътешествие в бурно море. В много отношения Томас е типичен романтик. Грижите на всекидневието не съществуват за него. Той живее изцяло в един свят на сънища. Детските му сънища. И само този свят има реална стойност за него. Един от изследователите на творчеството му, Дейвид Холбрук, отбелязва, че най-болезнената страна на Томасовата поезия е нейната незрялост. Поетът не може да приеме спокойно реалностите на възрастния свят — половия нагон, неизбежността на смъртта, необратимостта на времето. Това са все детински страхове, които Томас не успява да преодолее и до края на живота си. И наистина тези страхове пронизват всичко написано от него, превръщат се в основна тема на поезията му. Той не престава да се вълнува от мисълта за тялото си, за сътворението и разрушението на физическия живот, за вечните вериги на времето и пространството, които само сънят може да охлаби. Сънят и въображението на твореца.

Вечния въпрос на човешката недългосечност Томас решава чрез сливането на човек и природа в един непрестанен бурен кръговрат, който отменя окончателността на смъртта. Вярно е, че плодилата утроба засмуква в себе си небитието, че кръвта изгрява за червеевата прокоба, но не по-малко вярно е и обратното — че мъртвото пониква от земята, че златно жито прораста в злия мраз на гроба, че в тази гъсторасла пустота, безброй като къпините в гората, мъртъвците за Неговата радост вредом зреят, че дори потъналите в морето ще се вдигнат пак и заритите в пръстта пак ще блъскат с главите си през маргаритките към слънцето, додето слънцето се пръсне. И смъртта ще остане без царство.

Който не знае, че поетът, за да е поет, трябва да съхрани нещо от детската наивност и непосредственост в себе си, той не е готов да чете поезия. Но да се твърди, че творчеството на Дилън Томас е детинско или незряло по своето отношение към света, е белег за притъпена чувствителност. Повече доверие имам на критиците, които вярват, че въпреки всички несъвършенства поезията на Дилън Томас изгражда една завършена философско-естетическа система. В нея човекът става център на битието. Целият природен свят е организиран около човека и получава импулсите си от човека, додето се уподоби на него, както това става в поемите на Блейк на платната на Ван Гог. Някога Блейк беше извикал: „Където не е човекът, природата е безплодна!“ В едно от писмата си младият още Томас постановява: „Природата не трябва да се боготвори. Природата е такава, каквато я направим.“ Чрез сътворяването на себе си и своя свят човекът преодолява смъртта не като я изключва, а тъкмо наопаки — като я включва в цикъла на вечния генезис.

Средищното място на човека в поетическата философия на Дилън Томас се осигурява от енергичното, деятелно съществуване на неговата най-уязвима и недълготрайна съставка — тялото му. „О, любов, крепи ме! — възкликва поетът. — В теб всяка педя, всеки поглед бликват битието и синовете ти са живата земя.“ Любовта в нейните физически измерения е основата на непрестанното възраждане на живота във вселената. Но любовта действа по същия „телесен“ начин, когато твори света и чрез словото. Впрочем биологическият и естетическият аспект на непрестанния генезис често са неделими един от друг в творчеството на поета. Те се сливат в

органичната образност, в която всяка мисъл и чувство добиват човешка плът, защото духът без плът е немислим за Томас. „Едно от най-интересните творения на неговата поезия — пише критикът Уилям Мойниън — всъщност е свят, който е изцяло словесен и напълно способен да замести обикновения материален свят.“ Самият поет заявява, че „Доброто стихотворение е принос към действителността. Светът сече не може да бъде същият, щом към него се е прибавило едно добро стихотворение. Доброто стихотворение помага да се промени формата и значението на вселената, помага да се разшири знанието на всеки за себе си и за околния свят.“ Ако това е така, то очевидно ролята на поета в изграждания от него словесен свят е първостепенна. Той е магьосник на словото, творец на видения, чрез които може да се преодолее хегелианското отчуждение между човек и природа.

Тази демиургска задача на поета изисква от него съчетанието на две почти непримирими същности, които търсят своето трудно постижимо равновесие в творческата природа и дело на Томас. От една страна, имаме работа със спонтанния романтичен дух, който вижда истината за света, в пълната свобода и безредието на сънищата. Тази същност се отразява в смелото рушене на логическо-синтактичните структури на езика, в причудливото натрупване на образност, която сякаш се ръководи единствено от тъмни подсъзнателни асоциации, в привидното отричане от всякаква основна идея на стихотворението в полза на неговото сетивно-емоционално въздействие като живо цяло, което не може да се редуцира до определен мисловен тезис. От друга страна обаче, е необикновената рационално-организираща мощ на лостовия интелект. Самият той решително се разграничава от антирационалността на сюрреалистите, като декларира: „За мене е без значение откъде се извличат образите на едно стихотворение — извличайте ги, ако щете, от най-дълбокото море на скритата същност, но преди да стигнат до хартията, те трябва да преминат, през всички рационални процеси на интелекта. Сюрреалистите обаче поставят своите думи една до друга върху хартията точно тъй, както се появяват от хаоса; те не оформят и не подреждат тези думи: за тях самият хаос е формата и редът. Това ми се струва прекалено самонадеяно — сюрреалистите си въобразяваха, че каквото и да измъкнат от своите подсъзнателни същности и запишат с бои и думи, трябва по принцип

да бъде интересно или ценно. Аз отричам, това. Едно от изкуствата на поета е да направи разбираемо и ясно онова, което може да изплава от подсъзнателни източници; една от най-първостепенните служби на интелекта е, да подбира от аморфната маса подсъзнателни образи, онези, които най-добре ще съдействуват за неговата творческа цел — да напише най-доброто стихотворение, на което е способен.“

Ако Дилън Томас разрушава безпощадно познатия ни свят на опитоменото и обезличено, полуумъртвено от граматични правила и обичайна употреба слово, то не е за да ни изправи пред безнадеждните му руини, а за да го претвори в ново, неподражаемо, живо единство. И затова той подхваща неуморна, почти свръхчовешка борба за възраждане на словото, за включването му в непознати многозначителни съчетания, в цели нововъзникващи системи, в които то участва не само със смисъла, но най-вече с оживялата си след дългата немара телесна обвивка от звукове, ритми, едва доловими еха. Томас е вдъхновен и ненаситен ковач на думи; преводът може да предаде само малка част от тях: грехояд, ветроизвор, тигръв, кръстоположни птици, лунногриво племе, гробокопитни жребци. Той споява привидно несъвместимото, за да смеси пространството с времето: „цяло слънце беше тичане“, „честит през цялото сърце“, сетивното е мисловното: „небесносини занимания“, „в агнебелите си дни“, живото с мъртвото: „римоплетецът в дългоезичната си стая“. Размества и разбърква частите на изречението така, че да престанем да мислим за техния ред и да се отдадем докрай на безбройните внушения на думите.

Томас признава, че думите са го завладели още от най-ранна възраст предимно чрез своето звучене така, както ги е чувал в детските стихчета, а по-късно и в поезията за възрастни, все още недостъпна за възприятието на детето. Тези думи за него са същото, „което звънът на камбани, звуците на музикални инструменти, шумовете, на вятъра, морето и дъжда, грохотът на млекарските каруци, трополенето на копита по паважа, докосването на вейки до прозореца биха били за някой глух по рождение, който по чудо е почнал да чува“. От това първо необяснимо влюбване в думите Томас скоро стига до съзнанието, че трябва да ги опознае в тънкости и да им се посвети изцяло, както майсторът занаятчия се посвещава на материала, е, който работи, за да може да извае от него своите видения. „Аз съм усърден,

съвестен, всеотдаен и лукав словоделец“ — изповядва в едно интервю поетът. И наистина, където и да разгърнеш няколкото му стихотворни книги, ще откриеш белезите на несравнимо професионално майсторство. Стивън Спендър го нарича „поет, обладан от думите, лингвистичен гений“. Словесното експериментаторство на Томас се разпростира и върху стихотворството като многопластова организация на езиковия материал. Всяко негово стихотворение е усърдно разработен и шлифован модел, който вече никога няма да бъде повторен отново. „Дилън Томас — пише един от изследователите му — е тъкмо обратното на небрежен писател. Стихотворенията му не са ексцентрични. Отношението му към кое да е от неговите стихотворения е не отношение ни човек в транс, а по-скоро на опитен шахматист към фигурите.“ Известно е например, че едно от стихотворенията му съществува в над двеста различни един от друг варианта. Той вярва, че усърдната работа е най-високата добродетел на художника и още на младини заявява: „Интензивността на поезията зависи от мощта на вложения в сътворението труд... Най-ленивият труженик получава най-малко импулси.“

Един трудолюбив мечтател, педантичен романтик, дълбокомислен певец — колко още подобни оксиморони бихме могли да натрупаме, преди да успеем да опишем противоречивата, почти невъзможна природа на поета. Когато умира по време на рецитаторско турне в Ню Йорк преди четирийсетата си година, той вече е развалина — съсипан в равна степен от епикурейство и денонощен сизифовски труд.

Равносметката на живота и смъртта му ще бъде трудна. Огорчената Кейтлин ще заключи, че Дилън е искал умишлено да се самоунищожи, преди да е навършил тази пределна възраст. „Той се мъчеше да се изплъзне от най-лошата част от живота. Не желаше спускането към старостта и аз не мога да го виня за това.“ Малко преди да ги напусне завинаги, самият поет споделя с американските си приятели, че би искал да поживее още — поне десетина години, но не като инвалид. На потомците оставя една стъкмена няколко месеца преди края поетична книга, озаглавена „Събрани стихотворения“ и съдържаща стотината най-силни творби, които е поискал да запази като о/сив спомен, за себе си. Оставя и книга разкази, „Портрет на художника като млад пес“, и пиесата за гласове „Под млечната гора“.

Всъщност — нито ред, който да не е поезия. Един от най-добрите познавачи на английската литература, проф. Дейвид Дейчис, ще заключи: „Няма друг пост от неговото време с по-силно чувство за формата.“ Събратът му по перо Карл Шапиро ще добави, че от всички съвременни поети само той може без уговорки да бъде наречен певец. Повечето влиятелни критици без колебание ще го наредят между неколцината централни фигури в англоезичната поезия на нашето столетие.

Все по-малко са онези отрицатели на Томас, които подозират творбите му в липса на смисъл. По-близо до истината са може би другите, които е винаги категоричния Джордж Стайнър твърдят, че в тях по-скоро има прекалено много възможни смиели и някои неща са казани по толкова усложнен начин, че дори самият автор едва ли разбира написаното. Допускам, че у Дилън Томас има и такива крайности. Но не те определят облика на създаденото от него. Трудностите при възприемането на този подвеждащо сладкогласен певец произтичат от неговия страстен стремеж към синкретизъм. Той иска от всяко свое стихотворение да бъде сложно, разнопосочно, многопланово, вътрешно противоречиво и все пак единно като нещата от живота, които ни заобикалят. Защото то трябва да се вмести между тях, да заеме полагащото му се място в действителността.

И ако някой ден наистина стъпя в Уелс, сигурен съм, че ще открия всичко онова, с което са ме облъхнали стиховете, на поета. Че защото непременно е било там, откак свят светува. А защото словесният гений на Дилън Томас вече го е създал и то е станало част от вселената, която обитаваме. Както впрочем и цялата тази вселена, която вече не можем да видим, без да я погледнем през неговите очи.

Онази топка, дето хвърлих в парка, като играех, още не е паднала.

ЕДИН РАЗВОЙ ВЪВ НЕБЕСАТА НА СЪРЦЕТО

*Един развой във небесата на сърцето
превръща влага в суша; златно жито
прораства и злия мраз на гроба.
Един нов лъх, над вените развихрил грива,
нощта превръща в ден; кръвта изгрява
за червеевата прокоба.*

*Един развой в окото предвещава
мрак на костта; плодилата утроба
засмуква в себе си небитието.*

*Едно смрачаване в небето на окото
преполовява зрака му; морето
се срива пред брега без мяра.
И семето, което брули слабините,
събира само част от плодовете,
додето вятърът примира.*

*в плътта и костите са ветровете
влажни и сухи; живи редом е мъртви —
два призрака — се движат пред окото.*

*Един развой във небесата на света ни
превръща призрак в призрак; всички тленни
на двойна сянка стават жертви.
Един развой луната в слънцето издухва,
завесата от суха кожа смъква
и ти, сърце, предаваш своите мъртви.*

ОНАЗИ СИЛА ДЕТО ПРЕЗ ЗЕЛЕН ФИТИЛ ИЗВЛИЧА ЦВЕТЕТО

*Опази сила, дете през зелен фитил извлича цветето,
влече и моята зелена възраст; дете пръсва
корените,*

и мене също разрушава.

*И аз не мога да разкажа на приведената роза,
че зимата и мойта младост е превила.*

*Опази сила, дете през скалите влагата извлича,
влече и мойта кръв червена; дете пресушава
струите,*

превръща моите на восък.

*И аз не мога да разкажа на туптящите си вени
как същата уста и ручея изсмуква.*

*Онази длан, дете завъртва в бистри вирове водата,
раздвижва и тресавищата; дете връзва вятъра,
и моя бял саван разпъва.*

*И аз не мога да разкажа на обесения клетник
как във варницата клокочи моя глина.*

*В самия извор времето е впило жадните си устни;
тече и се съсирва любовта, ала кръвта пролята
ще уталожил раните ѝ.*

*И аз не мога да разкажа на вилнеещия вятър
как времето с небе звездите е обвило,*

*И аз не мога да разкажа на заровения влюбен
как и по моята постеля е полазил червеят.*

ТАМ ГДЕ ВОДИТЕ НА ЛИЦЕТО ТИ КРЪЖАХА

*Там, где водите на лицето ти кръжаха,
щом ги навинтвах, сухият ти дух днес дъха,
от дъното мъртвило вдига взор;
там, дето водни духове с коси пробиха
сковалия те лед, днес суховеят духа
през сол, през коренища и хайвер.*

*Там, где ресите ти зелени сплетки виха
по приливни въжса, днес стъпките се чуха
на онзи скитник — разнищвана стар;
той смазаните ножици зловещо маха,
дошъл, за да пререже всяка вада тиха,
да повали плода надлъж и шир.*

*Невидими, прибоите ти цъкат плавно
на прежни водорасли в ложето любовно —
на любовта тревата съхне днес;
край канарите ти в пространството безтревно
призраци на деца е копнение призивно
към живото море издигат глас.*

*Клепачите ти цветни няма тъй гробовно
да се затръшнат, докато вълшебство древно
витае над земя и синя вие;
корали ще цъфтят по ложето ти дивно
и в прилива ти змии ще се вият стръвно,
додето морски вери дишат в нас.*

ОСОБЕНО КОГАТО ОКТОМВРИЙСКИ ВЯТЪР

*Особено когато октомврийски вятър
косата ми наказва с мразовити пръсти,
под слънчевия рак вървя по жар от листи
и сянката на рак ме следва по земята,
покрай морето, дето екне врява птича
и гарван простуден сред зимни съчки хрипне,
улисаното ми сърце шепти и тръпне
и сричковата кръв на думите изтича.*

*Потулен също в кулата на думите, се вглеждам
по хоризонта как вървят като дървета
жени от думи, духовете на децата
във дълга върволица пряко парка звезден.
Да ги направя ли от гласните крайбрежия,
от дъбовите гласове или от корени
на краища трънливи в звуци неизсвирени,
да ги направя ли от водните наречия?*

*Изад една саксия с напрат избуяла
часовникът върти опашка, нервен смисъл
лети в стрела през диска, утрото изказал
и ветровито време прогласил в петела.
Да ги направя ли от знаци на поляна?
Тревата, откъдето всичко в мен се взема,
се втурва през окото с червеева зима.
Да ги направя ли от грехове на врана?*

*Особено когато октомврийски вятър
(да ги направя ли с ориснически рими*

*на паешки език, с уелски звънки хълми?)
наказва със юмруци от цвекло земята,
да ги направя ли от безсърдечни звуци?
Пресъхна онова сърце, в кръвта химична
разчело бурята на ярост недалечна.
Чуй край морето тези тъмногласни птици.*

ЩОМ ВРЕМЕТО КАТО ПРЕПУСКАЩ ГРОБ

*Щом времето като препускаш, гроб
те сгащи, сгушеният ти покой
сърп от коси и тази круша-крий
любов се изкатери най-накрай
току до свода сляп*

*и дойде с ножица кроячът стар,
спасете мене, клетника невзрачен,
от любовта подобно труп съблечен
и от лисичия език отлъчен,
от живия пластир,*

*спасявайте ме, съвест и сърце,
сърцето на Трупа се стапя в кост,
щом и кръвта, и времето без страст
извличат като синини от пръст
от девата деца,*

*че със неделен лик, с парцал за прах
във ръкавицата, ловец и плячка,
аз, който може ледената дрешка
на гроба да не закопчея с брошка
от непорочно ох,*

*крача през краищата на Трупа,
а в мозъка ми чукат ситен морз
на стигналия до кръвта ми мраз
и спирам сред евнуси, дето слуз
върху липата спи.*

Глушашко време, време и сплетни.

*О, не, любовен череп, чук надвесен
надвисна над честта в часа опасен.
Трупа в хангара казва днес навъсен
на пръчката: „Падни!“*

*Не, радостта не е чукаща плът,
ракова слятост, лятното перо
в клонака сгушен, кръст, който гори,
градският подлез, та да се провере
човекът през асфалт.*

*Свещта си в кулата ти овлажнил,
знам: радостта е прах, която чука,
кълн на Трупа в Адамовата пъпка,
рода на любовта сред полумрака —
такъв е твоя дял.*

*Тук всичко свършва, кулата и той
(о, дом от вятър), сведен хоризонт,
пета на слънцето, размекнат винт
(предай се, лято), кожа от цимент,
на действията край.*

*И всичко вятърът, от задух свит,
коси, та времето да го прегази
в пепел от смърт. Обичай го до сълзи,
о, глад на Труп, дорде отнасяш този
ненацелуван свят.*

РАЗВИДЕЛЯВА ТАМ КЪДЕТО СЛЪНЦЕ НЕ ИЗГРЯВА

*Развиделява там, където слънце не изгрява,
където не струи море, водите на сърцето
напират неизменни
и със светулки във главите призраци сломени,
на светлината ято,
се нижат през плътта, която костите не скрива.*

*Една пламтяща в скута свещ със топлина погалва
и младостта, и семето, а старостта изгаря;
ако не шава семе,
плодът човешки до звездите чак ще се въземе —
смокиня яснокора;
без восък ако е свещта, тя косъма оголва.*

*Разсъмва се в мрачевината, скрита зад очите,
от полюсите в черепа и стъпалата руква
на бурна кръв морето;
отдън неоградените си кладенци небето
към тази пръчка бликва,
която е предсказала в усмивката сълзите.*

*Нощта закръгля в орбитите, както ѝ харесва,
като луна катранена на сферите предела;
ден над костта изгрява;
там, дето няма студ, кожуха зимен разкопчава
живодеряща хала;
а лентата на пролетта под клепките провисва.*

Развиделява на потайни двори зад стобора,

*над връхчета на мисъл, дето под дъжда ухае;
щом логиките гаснат,
на почвата потайностите през окото раснат
и кръв под слънцето играе;
над голите пустеещи земи зората спира.*

ПОБРАТИМИХ СЪНЯ

*Побратимих съня и той в главата ме целуна,
сълза от време се отрони, сънното око,
просветнало, като луна към мене се обърна.
С крилати стъпала до него аз летях така
и паднах върху сънищата и твърдата нагорна.*

*Побягнал от земята, гол, към някой втори бряг
по въздуха се изкачих — далече от звездите,
и там ридахме ние, аз и призраният друг,
майчиноокият, над всички клони от възбог;
отлитнах аз от тази твърд — перце по ветровете.*

*„Кълбото бащино почуква пъна си и пее.“
„Тук, дете сме сега, бе също бащино поле.“
„Но тук са ангелите само в своите покои
и бащини лица проглеждат в техните крила.“
„Това са сънища. Дъхни — и всичко ще изтлее.“*

*Изтля до рамото ми този дух майчиноок,
додето духах ангелите, аз изгубих даже
и себе си сред сенките по облачния бряг;
издухах сънищните братя и здрачното им ложе,
и те, духа си не познали, още дремят тук.*

*Сега на целия ефир материята жива
издиша глас и изкачил словата свод след свод,
с ръка и косъм своя блян описах аз тогава,
как леко на звездата тучна се сънят сънува
и как дълбоко се събуждаш в облачния свят.*

Там стълбата на часовете се издига чак

*до слънцето със стъпала от обич и безверие,
размерена с кръвта на неразумния човек.
Един луд старец в своя дух все още се катери,
духът на моите бащи в дъжда възлиза пак.*

СЪНУВАХ СВОЯ ПРОИЗХОД

*Сънувах своя произход под сънна пот, пръсвах
черупката въртяща се, здрав
моторен мускул върху компресор, врязан
навътре в блян и арматурен нерв.*

*От членове, размерени от червея, свличах
се от набърчената плът, веиц
като пила в желязната трева, сплавен
в слънцата на човеколейна нощ.*

*И син на вени с капката на любовта, скъпа
твар в мозъка на костите, в скок
кълбото на наследството издух, пътник
на първа скорост в нощния човек.*

*Сънувах своя произход и пак умрях, блъснат
в сърцето ратно от ирапнел, мраз
съсирен в раната закърпена, смъртен
намордник на устата, яла газ.*

*Прозрял във втората си смърт, видях бърда, жетва
от бучиниш и от витла, кръв
ръждива връз калени мъртъвци, впрегнат
във втората си стръв през злака жив.*

*И силата проникна в мойто рождество, второ
изправяне на скелета или
обличане на голия ми дух. Зрелост
от пак изстраданата болка плю.*

Сънувах своя произход под смъртна пот, впаднал

*двукрат в кърмилното море, цял
пропит в солта Адамова, по днес с бляна
на нова мощ към слънцето съм полетял.*

ТОЗИ ХЛЯБ КОЙТО ЧУПЯ

*Този хляб, който чупя, е бил някога жито,
това вино върху чуждоземно дърво
в плод било е налято;
човек денем, а в нощите виното скрито
са поваляли жетвата, смазвали грозда.*

*В това вино на лятото буйната кръв
е туптяла тогава в плътта по лозата,
в този хляб сговорчив
е лудувало младото жито под вятъра;
човек слънцето смазал, вързал вятъра с връв.*

*Тази плът, дете чупиш, тази кръв, дете пускаш
всичко в живата вена докрай да смете,
бяха жито и грозде
от мъзга, дете в сладния корен шурти;
мое вино напиваш, моя хляб чупиш ти.*

САМИЯТ ДЯВОЛ ВЪПЛЪТЕН

*Самият дявол, въплътен в говореца змия,
в градината му средищните равнини на Азия,
в чертаеция час кръга ужили и събуди,
в греховни очертания плода брадат разчекна,
а Господ си скрибуцаше като сънлив пазач
и спускаше от своя хълм панаирджийска прошка.*

*Когато не познавахме подвластните морета,
под ръкотворната луна полусвещена в облак
градинските ни богове, ми казват мъдреците,
добро със зло усукали на източно дърво;
и щом надутата луна се вдигна в небосвода,
тя беше черна като звяра, като кръста бледа.*

*Ний знаехме за стража таен в нашия Едем,
в свещените води, които не сковава зима,
а и в онези утрини могъщи на земята;
самият пъкъл в серен рог и сцепеният мит,
самият рай на небесата под среднощно слънце,
една змия скрибуцате в чертаеция час.*

СЕГА ТУЙ НАСЕКОМО

*Сега туй насекомо и светът, от който вдишвам,
щом вече символите ми изтикаха пространство,
време за градски зрелища и даже половина
от щурото ми временце за смушкване на фраза,
на вяра и на приказка аз смисъла разрязах
и треснах гилотината, а кървавото двойнство
глава-опашка бе свидетел на това сдвоено
убийство на Едем и наше битие зелено.*

Сигурността за басните е смъртно насекомо.

*На този разказ дракона е родилното си було
сляп в обръча си драсва по пламтящата окръжност,
върху градинския стобор измерва своя ръст
и се излюпва тъй в последно стреснато начало;
озъбен крокодил преди самата какавида,
преди греха на любовта една сърдечна кост,
крилата като свят осел, тази пищялка детска,
без да ѝ вярват, над Едем надува Йерихон.*

Баснята-насекомо е най-сигурен обет.

*Смъртта: смъртта на Хамлет и кошмарните
безумци,*

*една въздушна мелница на дървен кон пред нас,
Йоанов звяр, търпение на Йов, лъжесвидение,
в Ирландското море на гръцки онзи вечен глас:
„Адам аз любя, любовта на лудите без край е,
по-сигурен край няма никой в книжната любов,
любимите от всички басни на дърво от думи
и моят кръст от разкази под приказен покров.“*

НЕ МЕ ЛИ БАЩИНИШ ТИ

*Не ме ли бащиниш ти, нито правата ръка
заради моята висока кула, лята в камък?
Не ме ли майчиниш, ни аз, какъвто съм така,
на влюбените дом, лежа и плащам срамен данък?
Не ме ли сестриниш ти, нито правата простъпка
за бойниците ми високи носиш като грях?
Не ме ли братимиш ти, ни катерейки се с тръпка,
откриваш в моите прозорци летния варак?*

*Не съм ли аз бащата също, както и момчето,
катерецот се момче, надничащо навред,
което вижда в заличето плът и знойно лято?
Не съм ли и сестрата аз, спасителя ми блед?
Не съм ли всички вий край туй насочвано море,
където в кулата ми бърлят охлюви и птици?
Не съм ли ти, решил прибоя с гръд да усмири,
ни покрив пясъчен, ни остри като кил мертеци?*

*Ти всичко туй си, каза тази, от която суках,
всичко си, каза онзи, който детски град превзе,
изправи се Аврамът, луд заради мен, и сякох,
те рекоха, секачи мили в моите нозе.
Аз съм, изрече кулата, отсечена навек,
той, който срина лудостта ми дървена, е смаян,
защото човекосячи в сухи трици тук,
на морски кръг духът, се вдигат от праха окаян.*

*Не ме ли бащиниш ти върху пясъка рушащ?
Ти на сестрите си отец си, водорас продума,
от сол изсмукан бент, любимци на брега среднощ,
увлечени в играта си на кавалер и дама.*

*Все още ли на любовта аз тук ще бъда къща
напук на ветровитите зидари в моя град?
Домът на любовта и тази кула смърт, отверъщат,
лежат в незнание за онзи гробен грехояд.*

ДРЪЖТЕ СЕ ЗДРАВО В ТЕЗИ ДРЕВНИ ЧАСОВЕ НА КУКОВИЯ МЕСЕЦ

*Дръжте се здраво в тези древни часове на куковия
месец,*

*под вялата, четвърта лудост върху хълма на
Гламорган,*

*дорде цветът зелен нагоре язди, за гонитбата на
времето;*

*времето у един ездач на лудостта като човек от
село*

*над скоковете на ездата с ловката си хрътка по
петите*

подкарва хората ми, рожби мои, от надвисналия юг.

*За тебе, селски край, ловът е лятото, а
декемврийски вирове*

*около кран и водна кула около надвиснали дървета
не виждат кънки този пети месец, птиците са
отлетели;*

*дръжте се здраво, мои селски рожби, в разказния
свят,*

*дорде зелената гора умира и сърните се повалят,
този пресечен и препускащ пръв сезон, за дивеча на
лятото.*

*И ето екналите рогове на Англия със звук на образ
събират снежните ви конници и този хълм
четириструнен*

*над морското черво отекнал гръмко, канарите
съживява;*

препятствия, огради, пушки сред надигащите се
морени
като пружина в менгеме пропукват се, април
костотрошача,
лисват на лудостта ловеца и надеждата, държана
здроаво

Четири времена като подплата падат над земите
алени,
разхождат се на рожбите ми по лицата с кървава
опашка,
времето, във ездач възправено, от впрегнатата
долина;
дръжете се здраво, мои селски палавници, че сокол се
спуска,
Гламорган се изправя златен цял, за падащите
птици.
За вас ловът е лятото, додето пролетта препуска с
гняв.

НИМА БЕ ВРЕМЕ

*Нима бе време в детски циркове с цигулки
танцьори да приспиват тайните им болки?
Ах, беше време — сълзи лееха над книги,
но времето със своята ларва проследи ги.
И небосводът е несигурна защита.
Най-сигурното е незначителното в живота.
Безръките са с най-неомърсени длани
сред нас и както само призрак безсърдечен
е нераним, така слепецът вижда най-далече.*

ЗАЩО СМРАЗЯВА ИЗТОЧНИЯТ ВЯТЪР

*Защо смразява източният вятър,
а южният разхлажда, няма да се знае,
дордето ветроизворът пресъхне
и ветрите, понесли плодове
на хиляди грехопадения, престанат
най-сетне да заливат запада.
Защо коприната е ласкава при допир,
а камъкът ранява, ще разпитва
детето до последния си ден,
защо дъждът среднощен и кръвта
засищат жаждата — за всичко туй
то ще получи един черен отговор.*

*Децата питат: „Дядо Мраз ще дойде ли?“
Ще сграбчат ли в юмрука си комета?
Не — чак дордето в детските очи
прахта им дългосетен сън поръси
и здрачът се препълни с детски духове,
чак дотогава няма да отекне
бял отговор от покривното било.*

*Всичко се знае — някои доволни
по звезден зов потеглят с ветровете,
макар че към какво зоват звездите,
кръжсейки покрай кулите небесни,
дорде угаснат, тук едва се чува.
Доволен чувам аз „Бъди доволен!“
като звънец по дълги коридори,*

*„Живей без отговор!“ — и тъй живея
без отговор на онзи детски вик*

*към ехото, човека-мраз и призрачните
комети над издигнати юмруци.*

НИМА ТЪЙ СКОРО СЛЪНЦЕТО ПОСЛУШНО

*Нима тъй скоро слънцето послушно
(чуй, господарю утре),
ще разгадае времето и туй килерче праино
(мъглата с кост на кутре
плътта ще разтръби),
разтреби, за да премени хрущялите ми пицно
и голото яйце да закрепи,*

*подробно господарят утре с гъба
(туй раната записва),
гледач на великани над разсеченото дъно
(мъглата — жадна жаба
с прибоите закусва),
ви обяснява, господа, а неговото странно
покорно утре през храната писва.*

*При слънцето на служба с всяка жила —
обред на светлината —
с въпрос извличам остър нокът от костта на мишка
и камъка с опапка
улавям в пелената,
а почвата скимти, че аз съм острозъба хала
и мъртвото пониква от земята.*

*Нима тъй скоро моят ръст, о божже,
(сам господарят утре
две водни стъпки отпечатва в семенното ложе),
със зарево отвътре
ще вдигне облак прав,*

*подвижен център, извисен в мъгливия покров,
невидим върху своя собствен дънер,*

*и от дърветата по-дълъг крак,
тоз, вътре що живее —
и господин, и господар с очи от черен мрак,
с очи, утроба вие
и целият любезен ад, глух като часов кръг,
отеква с гръм рева на този рог.*

УШИ В КУЛИТЕ ЧУВАТ

*Уши в кулите чуват —
ръце роптаят на портите.
Очи изпод стряхата виждат —
пръсти върху ключалките.
Да отворя ли, или да чакам
сам до последния си ден,
невидим за очи на непознати
в тази бяла къща?
Ръце, какво ми носите —
отрова или грозде?*

*Отвъд този остров, обгърнат
от тънкото море на плътта
и от брега на костите,
лежи земя, недостижима за звука,
и хълми, за ума недостижими.
Ни птици, ни хвърчащи риби не смущават
безмълвния покой на моя остров.*

*Уши на този остров чуват —
вятърът прелита като огън.
Очи на този остров виждат —
кораби пристават вълн от залива.
Да хукна ли към корабите
с вятъра в косите си,
или да чакам до последния си ден
и никакъв моряк да не посрещна?
Кораби, какво ми носите —
отрова или грозде?*

Ръце на портите роптаят,

*кораби пристават вън от залива,
дъжд плиска върху пясъка и керемидите.
Да пусна ли да влезе непознатият,
моряка да посрещна ли,
или да чакам до последния си ден?*

*Ръце на непознати и трюмове на кораби,
какво ми носите — отрова или грозде?*

ПОДКРЕПЯЙ ЗРАКА

*Подкрепяй зрака, ни забулвай лунната снага,
ни вятъра загърбвай, който по костта не вее,
но мозъка дванайсеторен свличай от кръга;
нощта обсебвай, ни служи на царя на снега,
умът на който въздуха бухлат изтънко вае
в звезди полярни с ледени висулки за лъчи.*

*Шепни за пролет, ни гази петльовите яйца,
ни времето обратно пак в смокините набивай,
но присади четириплода в своите селца;
в часа на скрежса бял отглеждай огнени слънца,
в червенооките градини ситен сняг засявай,
в годините на младостта — растителния век.*

*И бди над всичко, ни забравяй дяволската нива,
ни като кръволок по семе бухльово никни,
но огради с ребрата си тази планета жива;
към хора на заваяните смъртната гълчава,
о, господине мой, през пеещ облак проникни
и мандрагора изтръгни от костния ни корен.*

*Бушувай нечовешки над кръжация се храст,
о, пръстен морски, ни скърби, отплавам ли на воля
от смъртните любовници далеч от всяка пръст;
ни моята любов когато в костите на кръст
се люшине между птиците лъкострелчати гола,
не се върти с петела върху рошавата ос.*

*Ти, който даде на морето в образа му цвят
и на събрата ми от глина — образ, а в потопа
небесния ковчег напълни с цветен дубликат;*

*о ти, заря на всички карти с образ непознат,
създай от мене свят сега, тъй както аз без злоба
в човешки весел лик превърнах твоя крачей кръг.*

РЪКАТА ДЕТО СЛОЖИ ПОДПИС

*Ръката, дето сложи подпис, хвърли град в разруха;
пет царски пръста с дан дъха обложиха без жал
и с удвоена смърт една страна разполовиха;
петимата крале затриха крал.*

*Могъщата ръка отвежда до превито рамо,
а ставите на пръстите са като тебешир;
перото сложи края на убийството безумно,
което сложи край на думите за мир.*

*Подписалата договор ръка разпръсна треска
и плъзна глад и напасти като рояк нечист;
велика е ръката, дето тъй човека стиска
чрез името, надраскано на лист.*

*Петимата крале пресмятат колко е убито,
но кой целуна раната, кой бръчката смекчи?
Ръка цари над жалостта, тъй както над небето;
ръцете нямат плачещи очи.*

ФЕНЕРИ СВЕТНАТ ЛИ

*Фенери светнат ли, светият лик
във осмоъгълник от непривично зарево
повехнал би, на любовта момчето
би бдяло над блаженството си кратко.
Чертите в техния потаен мрак
са плът, но дойде ли денят измамен,
пигментът блед от устните ѝ пада,
повивките на мумията мъртва
откриват някогашна древна гръд.*

*Да мисля със сърцето си съм учен,
ала и то като ума е сляпо.
Да мисля с пулса си съм възпитаван —
забърза ли, със него да забързвам,
додето се сравнят поле и покрив.
И аз препускам, пренебрегнал времето —
брадатия спокоен господин,
разрошен от египетския вятър.*

*От толкова години слушам думи —
би трябвало да се променя нещо.*

*Онази топка, дето хвърлих в парка,
като играех, още не е паднала.*

АЗ ЖАДУВАХ ДА СЕ МАХНА НАДАЛЕЧ

*Аз жадувах да се махна надалеч
на кухата лъжа от съскащата жлъч
и на ужасите стари от нестихващата глъч,
всеки миг все по-ужасна, докато по здрач
денят зад хълма потопи в морето пламнал меч;
аз жадувах да се махна надалеч
от повтарящите се безкрайни поздравления,
защото призраци гъмжат под небосклона
и по листа призрачни еха се гонят,
и от този тътен на послания и посещения.*

*Аз жадувах да се махна надалеч, но ме е страх
да не се взриви животът, недотлял докрай
сред кухата лъжа, която уж лежи и спи,
а пръсне ли се под небето, ще ме ослепи.
Нито пък на нощта от древната уплаха,
шапката, отделяща се от косата,
устните, свити пред телефона,
за перото на смъртта не ще се хвана.
Не, не искам тъй в смъртта да се снижа —
полу-условност и полу-лъжа.*

ОТКРИЙ МЕСО ПО КОСТИ

*„Открий месо по кости скоро голи,
и двата млечни хълма източи,
та мозъкът най-млад да изтече
преди гръд старческа да се свлече
и да се скъсат жили.*

*Савани не разсънвай, ни могили,
но над жените, в камъка заспали,
рогата роза, синко, окачи.*

*Въставай срещу лунното господство,
съвета на небето всемогъщ
и на морето дворцовата злост,
самоуправството на ден и нощ
и слънчевото робство.*

*Въставай срещу плът и кост без чувство,
реч на кръвта, на кожата лукавство
и червея с неизтребима мощ.“*

*„Утихва жаждата, гладът ми сит е,
сърцето си пропукано съзрях,
лицето ми — и то е с цвят на прах,
целувалите устни — лишей сух,
и хлътнали — гърдите.*

*За мъж ме взе едно добро момиче,
аз го приспах с гласа на греховете
и с розата рогата го дарих.*

*А онзи червей с мощ неизтребима,
мъжът, от примката неуловим,
въстават срещу моя бащин блян,
който от кичестия свински трем*

*стъписва с писъка си таласъма.
Не мога аз живота да отнема
на слънце и сезон, мома и дума,
да задуша пробудата от сън.“*

*Ноцта все още служи на луната,
небесният закон налага ред,
морето прогласява царски съд,
ведно са мрак и светлина навред.
„Война на паяка и на врабчето!
Война на подлостите на съдбата!
Слънце, бъди проклето!“
Преди да те е взела от живота
смъртта, о, ти вземи това назад.*

СКРЪБТА КРАДЕЦ НА ВРЕМЕТО

*Скръбта крадец на времето излазва
и с гроба в лунен впряг, и с мореходните години,
негодницата мъка се изплъзва
на времето през яростно наваяните дюни,
за писъците старостта не помни,
върху вълните с ветровете времето завързва
и свиква пак безбройните изгнани,
които бродят по дълбоки пътища в морето,
за горестта си старостта не казва,
за албатроса на врата на клетия стрелец,
костта на младостта си тя отмята
и солноока се запътва бавно към леглото
на тази, дете вдигаше на прилива вълната,
а днес лежи безвременно с любимия крадец.*

*Бащици мои, нека този времелик измамник,
от чийто къс ръкав смъртта надзърта,
с мехурестия си товар в торбичката на друмник
вдън гроба на жребеца да нахълта,
през цепка на скопец да стрелне скрития бездомник
и да освободи скръбта двугърда,
да го не гонят свирки сребърни по върховете
на седмици от дни до ден, до смърт,
тези плячкосани мехури — змии ядовити,
и кучешките зъби — прът до прът,
трето око да не прозре в дъгата едногоърба,
която двете половини свързва за живот,
за да остане всичко и над бездната към гроба
с крадците на бащите ми да придобие плът.*

ТОГАЗ БЕ МОЯТ НОВОПОСВЕТЕН

*Тогаз бе моят новопосветен,
детето в бяла кръв на колене склонено
под звънката камбана на скалите
и под дванайсетте на морското зелено,
навиващият солния часовник на водите
нощта повиква и деня зелен.
Хермафродитът на морето в мен,
охлючовекът в своите кораби пламтящи
с прехапаните палуби под здрача
познаваше добре ужасните си страсти
и виква пак на пола воден катерача
зелената скала на зрак свещен.*

*Кой в този неизброден лабиринт
на приливи и люспен път по ветровете
в издухана от месеца черупка
избягал в плоските платна на градовете,
които виснат върху тази рибя дупка,
не впада във зеления Му мит?
Оннете снимките от сол пред всеки,
скръбта пейзажна, многоцветната любов
огледайте от хората до кита,
та туй дете зелено в дрямка тъй честита
да види пряко перка, огън и покров
на времето платнените пътеки.*

*Той снима цялата ми суета.
Във вятър хванати с дъгите кòси
прииждат над водите вездесъщи
от къщи и от паркове децата боси,
които разговарят с палци и на пръсти,*

*и с тях — момчето с маска без глава.
А макарите му и тайните слова
навиващият тази гледка завъртяна
като кълбо от езера нави
и после хвърли в приливите на екрана
лик на любов, та чак сърцето ми кърви
от драматична морска широта.*

*Историята моя кой разби?
Годишният ми плет е окуцял от кремък,
коса без ръб и водно острие.
„Кой грабва снимката без образ и оттенък
от утре крачещото битие
вместо с око — с оракул може би?“
Ах, времето така ме прокоби.
„Не ще те стигне времето — Той в миг натърти,
нито зеленото ще изтече.
Кой неизсмукано сърце ще отсече,
о, вий, зелени, неродени и немъртви?“
Видях как времето ме доуби.*

ПРАВЯ ТОВА ВЪВ ВОЙНСТВЕНО ОТСЪСТВИЕ

*Правя това във войнствено отсъствие, когато
всеки каменогърлен миг в часа на любовта
приема котвения ми език зад вълнолома,
когато гордостта и хвална от фонтан и мачта
издуваше платна сред ръкотворен океан,
в гордото плаващо дърво, чиито клони раснат
през този сетен свод и кей и тази слаба къща
към небесата върху костно-мозъчни колони*

*е краеъгълна и дрипа на дъха, напразна
глава от опиум, от врана стрък, надута, вята
или като гърдите в прилив оградена с риф,
или пък възжения морски хименей раздрала
и гордостта най-сетне е сама като дете,
от ветрите завлечено при сляпата си майка,
такъв палат от хляб и мляко в град така беззъб.*

*За мене прави тя сега копривена невинност,
копринена вина на гълъб в горда самота,
в опипаните канари черупка от девици,
затворената, пряма перла, нимфени черти
проблясват в пеищери с дъги и дири на сирени,
е дева и онзи срамен дъб и всичките поличби,
китово ложе, танц на бик и златен храст на лъв,
като изсмукан камък горда, снажна като пясък.*

*Туй са обратностите нейни — звярът, който следва
с гробовен крак на пастор и ръка от пет убийци
стопеното ѝ бягство по стълба, натъпкан с пепел,*

вика стадото огнено, но се излива в лед,
изгубен в гладния покой на клюмнало дърво,
изкачва градобитен хълм по хладните ѝ стъпки,
пада на пръстен от лета и пладнета под ключ.

Оръжие си правя аз от скелет на осел
и пеш край този мъртъв град по пясъка воюващ
налагам въздуха, събарям изток, смъквам залез,
източеното ѝ сърце щурмувам и обвесвам
на вените обезглавени сухата черупка.
През челюстта надава рев разруха изкълвана
и заради убийщата аз, тъмен от зараза,
като прииждаща вълна в крушение се просвам.

Крушение, простор за грешки, на гигантски разтег
надолу в напластеното море и воден стълб
виси в покров от камък мойта горда пирамида,
гдето лежи повита в чист смарагд и остър вятър,
остъргана от всеки мит, главата на героя,
самият слънчев анатом на любовта се свежда
и живото сърце изважда върху диамант.

„Утробата на майка му изблизваше калта —
провикваха се червеевите безвърхи устни
в ясното котвище, където аз лежах повит —
гуцер, изстрелващ двойната отровна черна нишка,
да го сгребе обратно през креватната заханка
и белодъхата уста на семето зад було.“

„Виж — тътнат опнатите маски, — мъртвите
възлизат;

в извивките на слабините се е вплел човек.“

Тези очи, някога слепи, воят на видения,
коренът на котела през безкората ръка
се закълби като дърво и метна огън-птица;
с гръмлив изтръгнат зъб, опашка, паяжинен тъпан
хукнаха смачкани ята край този цъфнал дух

*и като прошка благ и тих, из облака от гордост
светът ужасен — моят брат оголва своята кожа.*

*Сега в гръдта на облака лежат страни спокойни,
мореродена, моята любов от гордостта си
пристъпва тук без рана и без мълния в лицето,
повява леко вятърът, що скубеше горите,
когато на снега кръвта бе станала на лед.
И нека любовта ми тегли цицките въздушни
със сучеиците гордост на утрето в очите —
аз правя туй в прощаващо присъствие и мир.*

КОГАТО ВСИЧКИ МОИ ПЕТ И СЕЛСКИ ЧУВСТВА ВИДЯТ

*Когато всички мои пет и селски чувства видят,
пръстите ще забравят присада, ще зърнат как
през туй растително око на полумесец падат
шлюпки от звездна младост и зашепен зодиак,
подрязват ниско любовта, че студовете идат,
ушите шепнещи ще гледат как ще я прокудят
по ветрове и раковини към размирна пръст
и шибнат в срички, този рис — езикът вика диво,
че свидните ѝ рани са подправени горчиво.
Дъха и ноздрите ми виждат пламнал като храст.*

*По всеки край на любовта сърцето ми присъства
в свидетелите си, които опипом се будят
и колчем сън безок затиска всички зрящи чувства,
сърцето има нюх, макар и пет очи да гледат.*

НИЙ ЛЕГНАЛИ КРАЙ МОРСКИ ПЯСЪК

*Ний, легнали край морски пясък, вгледана
в жълтото и гробовното море, осмиваме
ония, дето се надсмиват над ония, дето следват
червените реки, празен приют
от думи сред цикадената сянка,
защото в тази жълта гробница от пясък и море
вопъл за цвят във вятъра вопие
гробовно-весел като гроба и морето,
задремали от двете му страни.*

*Лунните тишини, притихналият прилив
по неподвижните капали, този сух приливник,
запречен между водната стихия и пустинята,
би трябвало да излекуват водните ни болести
посредством едноцветния покой;
небесна музика над ширнатия пясък
се лее с песъчинките, забързани
да скрият планините златни и палатите
по цялото гробовно-весело крайбрежие.*

*Опасани от неподвластна ивица, ние лежим
вгледани в жълтото, мечтаем вятър да отвее
брега отложен и да потопи червената скала;
ала мечтите нямат приплод, нито пък ще можем
да спрем пришествието на скалата;
лежим вгледани в жълтото, дорде туй златно време
се пръсне, о, сърдечна скръб, като сърце и хълм.*

*Под време аз разбирам тук на сватбата ни
изтърсака,*

*на заноцияване роден в лойта на скотското легло
в покои святи и в потоп свиреп;
и всички грешници на любовта измолват прошка в
мрака*

*за младоженеца и булката, докарали за зло
върху земята пакостника скръб.*

О, ДАЙТЕ МАСКИ

*О, дайте маска и стена, да защитя от вашите
шпиони
и изострените емайлирани очи и очилати нокти
насилието и метежа в забавачниците на лица си
запънка от замлъкнало дърво да спре пред враговете
голи
езика-щик в незащитената молителница на гнева си,
сегашната уста и сладката тръба на звучните
измами,
от стародавна броня и от дъб изваяни черти
глушаки,
да заслонят блещукация ум от всички зорки
изпитвачи,
и насълзена горест на вдовец, провесена от тежки
клепки,
да скрие беладоната, та ясно да съзрат очите сухи
как жалостивите лъжи на загубите си издават
други
чрез изкривени голи устни или смях зад предпазливи
шепи.*

КАМБАНАРИЯТА ПРОТОЧВА ШИЯ

*Камбанарията проточва шия. Статуята-ято
от каменното си гнездо не пуска своите пернати
ваяни птици из чакъла гушките си да изстържат,
разплискано небе с крилата си кръжащи да
прорежат*

*до пояс в пяна. Звън лъсти пленените камбани, шиба
като бунтовен дъжд по водната свещеническа роба
в такт за ръце на плуващ, музика за сребърни
чатали*

*и гърло. Ноти и пера се гмурват в екналата кула.
Източениите птици са за тебе, песни полетели
обратно към гласа граден или звъна, що пак зове,
но не и с безсловесни ветри като блудни синове.*

СЛЕД ПОГРЕБЕНИЕТО

(В памет на Ан Джонс)

*След погребението ѝ, магарешкия рев,
плющенето на ушните платна, глухото хоп-
троп, тъй щастливо, в долния сбит край
на гроба, спуснати пердета, зъби в череп креп,
ослюнчени очи, солени локви в сух ръкав,
звекът на утринна лопата стряска наред със
момчето безутешно, дете в тъмния ковчег
прерязва гърлото си, сронва ланшините листа,
за да открие гола кост в саван за страшен съд,
подир пира от сълзи и магарешки бодли
сега аз, в нейна памет, в тази стая сам стоя
с една натъпкана лисица, с напрат в сива прах
в часа разциврен с мъртвата, прегърбената Ан
чието закачулено сърце изля порой
над жадния Уелс и всяко слънце угаси
(макар че този образ е за нея прекален
и недостоеен — спряла капка беше тази смърт,
тя нямаше да ме удави в святия потоп
на своето сърце, тя иска няма да лежи
и няма нужда от друид строшеното ѝ тяло).
Но аз, певецът Анин, от огнището зова
моретата на служба, та с езика си вдървен
достойнството ѝ да звъни над всеки химнопой,
лисичият и напратов гъстак да се сведе
и любовта ѝ да кънти в параклиса кафяв*

*под благослов на четири кръстоположни птици.
Плътта ѝ беше млечно-мека, ала тази тук
до небесата статуя с горд лоб и дива гръд
е ваяна по нея зад прозорец одъжден
в един свирепо скръбен дом в най-кривата година
Аз знам, че нейните протрити, вкиснали ръце
лежат смирено в своя гърч, че шепотът ѝ вехт
се нищи в мокра реч, умът ѝ е надупчен цял,
лицето ѝ умря, събрало болката в юмрук;
но тази Ан е от седемдесетгодишен камък.
И тези мраморни ръце със облаците в тях,
този с длето изсечен глас, изваян — жест и псалм —
над гроба ѝ ще ме връхлитат вечно дотогаз,
дорде „Любов!“ лисичият натъпкан дроб извика
и семе пръсне напратта по черния перваз.*

НЯКОГА ЦВЕТЪТ НА РЕЧЕНОТО

*Някога цветът на реченото
заливаше масата ми от по-грозната страна на
хълма
с едно прекатурено поле, гдето училището клюма
и черно-бялото на ученичките играе бързотечно.
Нежното морско свличане на реченото трябва да
отричам,
та всички омайно удавени да се вдигнат с петлите в
погрома.
Когато си свирках с разхайтените момчета из
парка,
дето нощем замеряхме с камъни измръзналата и
кукувича
любов по нейните постели в гниещата шума,
сянката на дърветата и бе отсянката на дума
и лампа от светкавица за бедните в мрака.
Сега моето речено ще бъде мое отрицание
и като макара аз размотавам всеки камък.*

КАК ЩЕ УСПЕЕ МОЕТО ЖИВОТНО

*Как ще успее моето животно,
чийто вец образ аз напипвам в пещерния череп,
съд на абсцеси и на шумно тържество черупка,
да се смири погребано под буквения зид
с булото на саван върху капака на лицето,
което трябва да е бясно,
пияно като гроздов охлюв, блъскан октопод,
да се провира, бяхти, мята
с онези ветрове отвън
и примката природна на открити небеса
в очите си несвестни да свлече?*

*Как то ще може да магнетизира
към нажребения самец в извит, среднощен плам,
сплавил петата лъвска и сърдечната подкова,
зверска земя върху прохладен връх на селски дни,
за да препусне съешено в дълъг сенокос,
да люби, страда и убива
в жесток жив зрак, дорде заключената твърд
покара,
морето се разцепи с рев,
търбуха стане костенурка
и рачешките вени от червените телца
изтискат яростния спечен глас?*

*Рибарите-ловци на русалки
пълзят и пеят в приливите с въдици превити
от булчината стръв, а аз със живота кълбо
език, ухо в конеца пускам в тези слепоочни
къдропокрити вирчета на думи и на кости,
извличам някакво пипало*

*с око отгоре в купата от повесма и рани,
да сграбчи земната ми ярост
и тъй да приземи кръвта ѝ —
не ще се пръкне значи звяр, водите да опише
и върху рог деня да закрепни.*

*Въздишай дълго, падай в хлад, остърган,
високо хвърлен, плиснат на хрилатата скала,
прерязан в силата си, рухва любовта в колони
с птица, светец и слънце в тях, прободена устата
приписва като пламнал храст и крясъкът в окоето
подкастрира жеста на дъха.
Умирай в пурпурни пера, щом сводът е подсечен,
върз повалената земя —
мой звяр ограбен, сух до смърт.
От тъмна пещера изскочил в цвилеци простори,
ти своя гроб изрови в мойта гръд.*

СТИХОТВОРЕНИЕ ПРЕЗ ОКТОМВРИ

*Бе мойта тридесета есен към небето.
Събуди ме шумът на близката гора и на
пристанището
и на завирения с миди и запопен
със чапли бряг,
зовът на утрото —
молитви на водата, виковете на гларуси и врани,
потропване на лодки в кея с проснатите мрежи —
да тръгна сам на път,
и то веднага,
през още спящото градче и вън от него.*

*Рожденият ми ден започна с водни птици
и птици от крилатите дървета, полетели с името
ми
навред над фермите и белите коне
и станах аз
в дъждовна есен,
и тръгнах през големия порой на всички мои дни.
През прилива. И чаплата се гмурна, щом пресякох
граничната черта,
и се събуди
градът, и се затвориха вратите му.*

*Провлеченият облак беше пълен с пролет
от чучулиги и крайпътният шубрак преливаше
от косове и на октомври слънцето —
тъй лятно
по гърба на хълма —
времето ме глезеше и утринни певци услаждаха
духа ми, докато вървах и се прислушивах*

във шибация дъжд
и онзи вятър
студен в гората тъй далеч под мене.

Блед дъжд върху смаляващото се пристанище,
измокрената морска църквица с размер на охлюв,
проврял рога в мъглата, крепостта —
жълт бухал,
по градините
на пролетта и лятото цъфтяха сред измислицата
отвъд под облака, препълнен с чучулиги.
Рождения си ден
там бих прекарал,
по времето се промени внезапно.

Сега напусна то честитите простори
и в променената небесна синева на въздуха
отново плисна чудото на лятото
със ябълки
и френско грозде
и на превала аз така добре видях забравените
разходки на едно момче, поело с майка си
през притчи слънчеви
и през легенди
на зелениясали от мъх параклиси,

през преповтаряните приказки на детството,
че неговите сълзи парнаха нечаяно страните ми.
Край този лес, река, море едно момче
в замрялото
спокойно лято
на мъртвите прошепна истинската своя радост
на камъните, на дърветата и рибите.
И тази и до днес
звъняща тайна
огласяше сега вода и птици.

*Рождения си ден там бих прекарал аз,
но времето се промени и истинската радост на
отдавна
умрялото момче възпламна пак под слънцето.
Бе мойта
тридесета
есен към небето в това тъй лятно пладне —
градът под мен облистен в октомврийска кръв.
О, истината на
сърцето мое
дано оглася вечно този хълм в превала на годината.*

ОТСАМ ИСТИНАТА

*Отсам истината на света
ти може да не виждаш, сине,
цар на своя лазурен взор
в ослепителната шир на младостта,
че всичко трябва да загине
под разсеяния кръгозор
от невинност и от вина,
преди у тебе да узрее
едно движение на ум или сърце
и в повиващата тъмнина
да се сбере и разпилее
като прах от нявгашно лице.*

*Добро и зло, двете страни,
гдето смъртта те призовава
край морската пила към тлен,
цар на своето сърце в слепите дни,
литнат, сякаш дъх ги отвява,
с плач се посят през теб и през мен
и през всички души без мир
право в невинния, добрия
и в злия и виновен мрак със стръв,
в злата и добра смърт, а подир
и в най-последната стихия
се преливат като звездна кръв,*

*като сълзи на слънчева жар.
като семе на месечини,
смет и огън, крилата реч
на небето извисено, славен цар
на всички свои шест години.*

*И прокобата — и като в сеч
звяр и птица, небе и поля.
падат и ето че ги няма,
преди за пътя ти да си готов
и твоите думи и дела.
и всяка истина-измама
мрат сред неосъждаща любов.*

НЕ КЪМ ТЕБ

Приятелю, за враг аз те извиквам.

*Ти с фалишивия петак под вежда,
ти, мой приятелю с така подкупващ вид,
дето лъжата ловко ми хързулна,
когато месинговата ти наглост
най-срамежливата ми тайна заоглежда
с блещукащ в погледа ти зов,
додето зъбчето на моята любов
неочаквано, на сухо жулна,
та се препънах и засуках болка,
който извиквам днес да се яви като крадец
и спомена, задействан от огледала,
с номера на усмивката си тъй разгулна,
ловкостта на ръката в кадифена ръкавица
и моето сърце цяло под твоя чук,
някога ти бе тъй откровен и весел —
домашен дух без пориви и страсти,
та никога не ми минавате и мисъл,
додето една истина във въздуха отмести,*

*че колкото и да ми бяха мили
еднакво и налице, и наopak,
приятелите ми са врагове върху кокили
е глави, обвити от коварен облак.*

ЛЮБОВ В ПРИЮТА

*В дома ми една непозната
с глава не наред заедно е мен се засели,
жена като птиците щура,*

*с ръка от пера залоства нощта на вратата.
Права в лъкатушни постели,
в безнебесната къща ято облаци вкара*

*и се рее в кошмарите на тъмнината
като в отвъдни предели,
или морета от мъжки легла фантазира.*

*При мен тя дойде обладана,
светлината измамна през стените да влее,
обладана от висините,*

*спи в коритото тясно, но шества безсънна
по прахта и на воля беснее
по дъските, от стъпки на сълзи протрити.*

*И когато накрай в прегръдките ѝ осъмна,
в мен може би ще изгрее
първоогънят, който запали звездите.*

ЗА ЗЛА ЧЕСТ НА ЕДНА ПЕЧАЛНА СМЪРТ

*За зла чест на една печална смърт
и очакване с непламнал още феникс
под кладата на всички мои грехове и дни
и на жената, в сянката обвита,
светоизваяна и чувствена сред вихър
от мъртви, посветен завинаги на себе си,
дори преди кавгата на целувката да дойде
върху уста от глина, върху чело,
със жар жигосано, та да я свърже
за постоянно, нито с ветрите на любовта
отнесените тронове и хор
на зимния метох от ордена на сладострастието
изпод живота ми, който жадува съблазнител
сред слънчевите удари на лятото,*

*в любов върху морето от вина
честитото ми свято тяло,
под облака о любовта притиснато с целувка,
е смляно и изрязано насред
залязващия ден, в мрака на лудостта ни
по неподвижната звезда сред ордена на живите,
но тъй блажено в тая славна рат на всяка твоя
педя и поглед, че самата рана
е бог и празненството на душите
се чества там ведно с причастие между слънца.
Аз няма никога да песнопя
за святост в сянка, докато наустника разгръщам
на твойта плът, на птицата под мен не ще
изшъткам
сами са двамата, живеещи в смъртта.*

*Пред мен е тигръвът разплакан
сред тази андрогинна тъмнина,
към гибел крачи пъстрото му лунногриво племе,
катъри, бременни със минотаври,
и птичечовка, мътеца сред млякото на птици.
Пред мене е светицата, изваяна в одежда
от сенки, символ на копнеж оттатък моя час
и грях, чатал огромен и гигантска
въздържаност. Пред мен е незапаленият феникс,
небесен глашатай, стрела на порива сега
и отрицание на всички острови.
Всяка любов, освен към единението в цвят
на жива плът, е неестествена или безсмъртна
и клетите ѝ дъщери са гробът.*

*Честитата ми участ, любовта
учи, без да говори никому,
че устремът на феникса към свода и копнежът
подир смъртта към ваяния ти метох
пропадат, ако не призная твойта благодат
и тръгна през прохладата на смъртната градина
с безсмъртието редом с мене като звезденец.
Това научих от езика роден
на твоите превеждащи очи, звездите млади,
литнали към начало като младенеца.
За зла чест трябва тя да се смири
и птицата да спре сред полет. О, любов, крепи ме!
В теб всяка педя, всеки поглед бликват битието
и синовете ти са живата земя.*

ГЪРБУШКОТО В ПАРКА

*Гърбушкото в парка
самотен господин
с дървета и вода обграден
от отварянето на вратата
през която те пристигат всеки ден
до неделната камбанка преди мрака*

*хапваше си хляб от вестник измърсен
сръбваше вода от вързаната чашка
в която пясък от децата хрупка
под чучура дете мойто корабче се люшка
нощем спеше в кучешка колибка
ала никой не го върза там.*

*Като птиците рано идваше
като водата сядаше кротко
и Господине му викаха Хей господине.
хляпетата дошли от града на разходка
а после хукваха, щом ги видеше
все по-навътре*

*отвъд езерото и алтинеума
додето той тръскаше вестника си след тях
през шумния зверилник на върбалака
сгърбени като него на смях
по по-далеч от пазача на парка
с острия му прът за суха шума.*

*И старият кучи жител
сам сред бавачки и лебеди
додето хлапациите сред върбите*

*изстрелваха ревящи тигри
из своите яростни погледи
в гъстак посинял от моряци*

*майстореше до вечерния час
снага на жена безукорно права
стройна като млад бряст
от костите си криви и стари
та там през нощта да остава
след всички вериги и катинари*

*цяла нощ в незастлания парк
след като шубраци и огради
птици и дървета езерото злака
и хлапетата невинни като ягоди
се дотътрят с този гръбльо кривокрак
чак до кучешката му колибка в мрака.*

СМЪРТИ И ПРИШЕСТВИЯ

*В почти опожаряващото навечерие
на няколко близки смърти,
когато един от твоите най-малко възлюбени
и знайни трябва да остави
летливия си дъх от лъвове и пламъци,
от твоите приятели,
които с органите на прахта пресметната
ще те обстрелват и възпяват,
най-гласовитият от тях сега ще е безмълвен,
дето не може да потъне
до безконечната си рана
в много семейна лондонска недружелюбна скръб.*

*В почти опожаряващото навечерие,
когато по ключове и устни
заклуч-отключ убитите ти чужденци се вият,
един, който е най-незнаен,
слънце от друга улица, съсед полярнозвезден
до сълзите си ще се спусне.
Дъжда на своята кръв той в мъжкото море ще
къпе,
който крачи за мъртвите ти,
ще намотае глобуса си с твойта водна нишка
и в раковините ще струпа
всеки вик, откак светлината
за пръв път блесна в гръмотевичните му очи.*

*в почти опожаряващото навечерие
на смърти и пришествия,
когато по лондонски вълни близки и чужди рани
потърсят твоя гроб отмерен,*

*един враг между многото, който отдавна знае,
че твоето сърце сияе
в зоркия мрак пряко ключалките и пещерите
ще дръпне гръмотевиците,
за да затвори слънцето и с ключа да обжегне
правдивите ездачи, докато
най-невъзлюбеният лумне
като последния Самсон на твоя зодиак.*

ЗИМНА ПРИКАЗКА

*Това е зимна приказка по здрачина,
в която снежна слепота пресича езерата
и от стопанството отплаващата долина
през сръчно сдиплени снежинки под небе без вятъри
с блед дъх на крави в спотаените платна*

*и падат рой премръзнали звезди,
и лъха на сено снегът, и бухалът далечен
предупреждава за безброй нечакани беди
кошарите, изпълнени с къмба дим гъст и млечен,
там, дето приказката речна в реч се подреди.*

*Веднъж, когато този свят бе стар,
върху звезда от чиста вяра — пряспа хляб в небето,
храна и пламъци от сняг, скрижалите от жар
един човек разгърна сам в ума си и в сърцето,
самичък в селския си дом, без дума на другар,*

*сред нивите. И запламтял тогаз
на своя огнен остров, покрай който в кръг се стелят
торища бели като вълна и под скреж и мраз
кокошките се гушат сънни, докато петелът
не ги прореша с лумнал зов и в утринен захлас*

*народ с лопати хукне тук и там,
разшава се добитъкът, котакът с меки крачки
тръгне на лов, врабци заскачат, заситният едвам
върху небето повалено младите доячки
и с бели грижи се захване малък и голям,*

той коленичеше, в сълзи облян,

*пред окаденото котле в зората от жарава
и чашата и хляба срязан в здрача разлюлян
в заглъхналия дом, нощта когато оживява,
в часа на любовта самин със своя страх и свян.*

*Той коленичеше на пода прост
и молеше далечните забулени простори
гладът му да препуска с вой по гола бяла кост
покрай покритите с небе конюшни и обори
и езерното огледало, кравешкия мост*

*до прага на молитвения дом
от огън, дете ще се спусне в облака от снежна
сляпа любов през белите бърлоги с бесен взлом.
Ревеше, бит от гола нужда, в болка безнадеждна,
но в сръчно сдипления въздух не проникна стон,*

*а само вятърът наниза глад
на птици в нивите за хляба на водата, течен
върху езичетата им в овеса още млад.
И от безименната жарка нужда бе обречен,
вместо да припка в долината свеж от снежен хлад*

---

*между реките, пълнеци нощта,
и да потъва в преспите на нуждата си, вързан
във вечно ненаситната централна белота
на люлката и булчиния одър, вечно търсен
от клетите отхвърлени чеда на радостта.*

*Смили се и спаси го, викна той,
погубвайки го в любовта, а нуждата му жива
хвърли в поглъщащата булка и го успокой,
така че да не цъфне нивга бяло семе в нива
и под разчекнатата плът, която гине в зной.*

Чуй! В отпътували оттук села

певците пеят. Славейт, изсъхналият химн на
погребани гори, с праха на своите крила
лети, обявява мъртъвците с приказката зимна.
Прахът на изворна вода в съсухрени ждрела

говори. Ручей нявга бистроструй
със звън и заливна вода отскача. И росата
върху брашнените листа прозвънва преди туй
от снежен блясък. Вятърът се сучи през скалата.
Времето пее през умряла снежна капка. Чуй!

Ръка ли беше или само звук,
дето в отколешна земя вратата тъмна блъсна
и вън над хляба на земята надалеч оттук
птица като пламтяща булка блесна и възкръсна.
Разсъмна птица с женска гръд от снежноален пух.

Виж! И танцуващите тропат пак
по снежнохрастна, вече отпътувала поляна
подобно прах на гълъби под нежен лунен зрак.
Гробокопитните жребци се връщат през села на
птици. Дъб мъртъв за любов отново е на крак.

Изваяните моци в светла вис
въстават като при тръба. По камъка се сплитат
черти на възрастта. На шумки танцът поривист
кръжи. И глас на воден прах полетата облита.
За любовта възкръсва тази древна птица. Виж!

Крилата си тя вдигна и склони
под тях глава, пернатият ѝ кротък глас заплува
през къщата като възхвала и на вси страни
със своите стихии снегопадът възликува,
че някой коленичи сам в шепи от долини

под плаща на покоя в тих поклон
пред окаденото котле в зората от жарова.

*И вдигна го гласът пернат на птичи небосклон
и като вятър литна той след пламъка тогава
край слепите обори на безветрения дом.*

*В тези годишни полюси, кога
запопените косове в шубрака мрат унило
и хълмите далечни стигат чак до нас, сега
под еднолетните дървета снежното плашило
препускаше през преспите с еленови рога*

*и през молитвите до колене
в бърдата, с викот пряко езерата вкочанели
през времето и племето на снежно ширине
по дирите на птищата чак до зорите бели.
Чуй, виж къде в морето гъше нощем и дене*

*тя плава — птица, булка, облак лек
през посадените звезди, радост отвъд полята
със семе под разчекнатата плът на смъртен век,
гробът и купелът пламтящ, небето, небесата.
В отколешна земя смъртта му се разтвори с ек*

*и птищата се спусна и замря.
На хлебно-бял хълм над това стопанство в земна
шепа
и над отплаващите долини и езера,
където той се молеше за участ най-свирена
в молитвения дом от огън, приказката спря.*

*Загива танцът жив на радостта
по вечно бялата поляна, мъртви са певците
в обутите със сняг села и секва песента,
която птици ваеше вдън хляба на нощвите
и по стъклото езерно пронасяше ята*

*леляци риби. Обредът цари
без славей и без мъртъв кон. А изворът съвсем е*

*сух, спят черти на възрастта до тръбните зори
върз камък. Времето погребва пролетното време
с подскоците му през роса и скрити канари.*

*Защото легна птицата в покой
в хор от крила като в ковчег или прощална люлка
и под крилата бе охимнен и обручен той,
и ето през бедрата на поглъщащата булка,
птица с висока женска гръд, с глава от звезден рой,*

*възпламнал целият, бе повален
на любовта върз булчиното ложе, в кръговрата
на жаждащия център, в диплите на райски плен,
в пъпката закръжена, на света в сърцевината.
И с него тя възкръсна в цвят сред своя сняг стопен.*

В МОЯ ЗАНАЯТ ИЛИ ИЗКУСТВО

*В моя занаят или изкуство,
упражнявано в среднощен мрак,
в който само месецът се пени,
а пък влюбените са в кревата
с всичките си мъки и неволи,
аз се бяхтя чак до птичи зрак
не за славата или софрата,
или за вълшебнически роли
върху сребърни сияйни сцени,
а за тези надници безценни
на най-съкровено то им чувство.*

*Не на гордостта за злото блудство
аз от месеца оставям знак
върху тези страници развени,
ни за мъртвите до небесата
с всички техни псалми и престоли,
а за влюбените с куп неволи
във прегръдка и с неизплатени
надници признания за мен и
моя занаят или изкуство.*

ПАПРАТОВИЯТ ХЪЛМ

*И когато аз бях млад и радостен под ябълкови вейки
покрай кънналия дом, щастлив, че злакът бе зелен
и нощта над долината — звездна,
времето ми даваше да се изкачвам
златен във зенита на очите му
и почитан сред талигите, бях принц на ябълковите
градчета
и по царски заповядвах на дърветата и на листата
да отплават с маргаритките и нивите
по реките на обрулената от небето светлина.*

*И така безгрижен и зелен, и знаменит между
хамбарите
край честития ни двор, аз пеех, че стопанството ми
беше дом
и веднъж бе младо само слънцето.
Времето ми даваше да скачам и да бъда
златен сред охолната му щедрост.
И зелен и златен, бях ловец и бях пастир, телетата
пееха по свирката ми, а лисиците на хълма лаеха
отсечено
и неделята звънееше мудро
в камъчетата на светите потоци.*

*Цяло слънце беше тичане, бе приказно — сеното по
ливадите
като къщите високо, музиката над комините и
въздух,
и игри — чудесно, пълно с влага,
а пък огънят — зелен като трева.
И през нощите под простите звезди,*

докато препусках към съня си, бухали отнасяха
стопанството

и блажен в оборите, през цялата луна дочувах
козодоите

да летят с копите и конете
да се връзват в мрака.

И подир — събуждането, и стопанството подобно
странник бял

с росата, върнало се пак, с петел на рамото си —
всичко

грееше, то бе Адам и девата,
небето се изпълваше,
закръгляше се слънцето на този ден.

Така ще е било след раждането на онази проста
светлина

в онази първа вихреност — конете още топли,
омагьосани,

от цвилеция си зелен обор
поели към полетата на славата.

И почитан сред лисиците и сред фазаните край
веселата къща

под новосъздадените облаци, честит през цялото
сърце

и под раждащото се отново и отново слънце
тичах по безгрижните си пътища,
желанията ми се гонеха в сеното като къщите
високо

и аз нехаех в своите небесносини занимания, че
времето ни дава

в целия си мелодичен кръговрат тъй малко песни
утринни,

докато децата златни и зелени
не го последват в бедността.

*И нехаех в агнебелите си дни, че ще ме вземе
времето*

*на ръката ми за сянката в изпълнения с лястовици
плевник*

под луна, която вечно ще изгрява,

или че препускащ към съня,

ще го чуя да отлита с окосените ливади

*и събудил се, ще видя, че стопанството си е отишло
от бездетната земя.*

*О, когато бях тъй млад и радостен в охолната му
щедрост,*

времето ме е държало пак зелен и гаснец,

въпреки че неех в букаите си като морето.

СТИХОТВОРЕНИЕ НА РОЖДЕНИЯ МИ ДЕН

*В сезона на синапеното слънце
край речната стрела и лъкатушното море,
където дяволиците се носят,
в дома си на кокили, извисен сред клюнове
и непрестанно бърбене на птици,
в гроба на залива подковен в пясъчинков ден
той чества и тържествено презира
трийсет и петата си вятърничава година;
чаплиите се изшипилват и изстрелват.*

*Под него и навред около него
камбали, чайки в своите студени смъртни дири
правят каквото им е наредено,
навяците пицят насред вълните от змиорки
и си проправят пътя към смъртта,
а римоплемецът в дългоезичната си стая
бие камбаната на рождеството си,
потеглил към засадата на всички свои рани;
чаплиите шиполошничко благославят.*

*На зрелите бодили в пухопода
той пее към страдание; синигери летят
по стъпките на ястребови нокти
в небе свирено; дребни риби на ята се плъзгат
през вити раковини на потънали
корабни градове към пасища на видри. Той
в своята коса, буреносна къща
на занаята си в разсечените възли вижда
чаплиите как в савана си се перчат.*

*А несменяемата речна роба
от кротушки с венци увива тяхната молитва;
и надалеч в морето, знае той,
който робува на целта си сгърбена и вечна
под облака на древната змия,
делфините се гмуркат в своя костенурски прах,
надиплени тюлени слизат ниско,
за да убият и кръвта им, слепнала вълните,
се хлъзва леко в гладката уста.*

*В люшнатата пещерна тишина
на вълните звънът на бели утринни ридае.
Трийсет и пет камбани са ударени
в череп и белег под потъналите му любови,
поели подир падащи звезди.
И утрешният ден ридае в сляпата си клетка,
която ужасът ще разтроши,
преди веригите да се разпаднат в млатец пламък
и любовта да му отключи мрака.*

*И той върви на свобода, изгубен
из неизвестната прочута светлина на славната
и приказната благодат на Бога.
Мракът е път и светлината на света е място,
Небето, дето нито е било,
нито ще бъде някога, е истинско навеки,
и в тази гъсторасла пустота,
безброй като къпините в гората, мъртъвците
за Неговата радост вредом зреят.*

*Там той на воля би се скитал гол
сред привиденията на подковения залив
сред мъртвите на звездното крайбрежие,
сред пръснати орлови кости, корени на кит
и ядеца трошлив на диви гъски
със неродения благ Бог и с Неговия Дух*

*и всяка душа да му е свещеник
от чайки, псалт пред паството на младото Небе
сред облачния обладан покой.*

*Но мракът е безкрайно дълъг път.
Той, на земята на нощта, останал сам-самичък
със всичко живо, ето че се моли,
който добре разбира, че вихрушката ще вдигне
укритите във хълмовете кости
и покосени канари кървят, и в сетен гняв
разтърсени води с ритник изпращат
до неподвижните бързи звезди мачти и риби,
предателски неблаговерни Нему,*

*Който е светлината на Небето
старо и ваяно от въздуха, дето душите
като коне запенени беснеят.
О, нека средживот оплача с тези осветени
друидни клетви на крайбрежни чапли
пътуването към смъртта, което ме очаква,
щом флотата на утрото заседна,
ала макар и тъй да плача с повален език,
блаженствате си аз на глас пресмятам:*

*Четириите стихни и петте
чувства, и човек, дух един, обхванат от любов,
заплетен в тази изтъкана тиня
чак до камбанената нимба, царство му небесно,
и куполите в лунен зрак, изгубени,
и онова море, което крие същността си
дълбоко в черепите си долни кости,
люшкането на сферите във морската черупка
и тази сетна благодат най-вече —*

*Че колкото по-близо до смъртта
стигам, един човек през трюмовете разпилени,
толкоз по-гръмко слънцето цъфти*

*и слонозъбото порутено море ликува;
и най-невзрачната вълна по пътя,
и вятърът в платната, този свят тогава цял
с по-силна и победоносна вяра
от когато и да било, откак светът се казва,
завърта утринта си от възхвала.*

*Аз чувам как подскачащите хълми
зачучулигват и позеленяват по кафявия
къпинопад и чучулиги пеят
по-снажно тази пролет гръмотевична и как
по-накачени с ангели пътуват
човекодушните огнени острови! О,
очите им тогава по са святи
и вече не сами са моите сияйни хора,
когато аз отплавам да умра.*

НЕ СИ ОТИВАЙ КРОТКО В ТЪМНИНАТА

*Не си отивай кротко в тъмнината!
Пред здрача да беснее старостта!
Вий, вий срещу смъртта на светлината!*

*Мъдрецът, в края си приел съдбата
не смогнал с реч да освети нощта,
не си отива кротко в тъмнината.*

*Добрият мъж, изхвърлен от вълната,
оставил крехките си дни в ширта,
вие срещу смъртта на светлината.*

*Безумецът, възседнал синевата,
разбрал, че сам е внесъл тук скръбта,
не си отива кротко в тъмнината.*

*Суровият, прогледнал в слепотата
за метеорите на радостта,
вие срещу смъртта на светлината.*

*И ти, мой татко, сам на висотата,
ругай, ридай с плача на яростта!
Не си отивай кротко в тъмнината!
Вий, вий срещу смъртта на светлината!*

ЖАЛБА

*Когато бях вихроного момче и парче
и черната храчка на параклиса бял
(въздъхна тъпчикочът стар, съсипан от жените),
на пръсти стъпвах из къпиновия лес,
бухалът писукаше с гласчето на врабче,
смутен подскачах след пъстрия карнавал
към магарешките мери на момите
и в неделните пощи се въртях като пес
край всяка, благосклонно избрана от мене,
любех и губех до края на лунния сърп
всички булчици, току-що раззеленени,
а после ги оставях потънали в скръб.*

*Когато бях поривисто и яко мъжле,
за божии кравички черният звяр
(въздъхна тъпчикочът стар, съсипан от венчавки),
не момче и парче с фитила си от коноп
в лунна лампа, и пиан като ново теле,
цяла нощ свирках в кюнците като комар,
акушерки никнеха в среднощни канавки,
всички жежки легла охкаха: Хайде хоп! —
и когато се гмурвах в плитчините гъмжащи,
в детелинни юргани потопен до гърди,
и каквото да сторех през нощта като сажди
черна, вредом оставях треперливи следи.*

*Когато бях мъж, ама мъж — ни дърт, нито млад,
и черният кръст на богоугодния храм
(въздъхна тъпчикочът стар, съсипан от покани),
зрял и конячен в най-дълбокия си бас,
не пролетноопаш котак в напечен град,*

който препуска подир всяка мишка с плам,
а бик на буци върху знойните поляни
на лятото, стигнал в най-славния си час
до премалелите стада, — О, има време,
рекох, изстине ли кръвта ми и реша,
че човек ляга само ако му се дреме,
за саждно-черната ми свъсена душа!

Когато бях наполовина предишния мъж,
както бе ми предрекъл проповедникът строг
(въздъхна тъпчикочът стар, съсипан от провали),
не кюскащо козле или запарен котарак,
или пък бик на бучки, хлътнал в млечната ръж,
а една черна овца с превит и смачкан рог,
от мишата си дупка моята душа ли
се изтързуи вяло в този полумрак
и сляпо цепнато око тогаз ѝ спретнах,
хрущял и кора и живота на бурна вълна,
и право в небето саждно-черно я метнах,
да си намери женска душа за жена.

Сега мъж аз вече не съм — дори и насън.
Каква черна отплата за бурен живот!
(въздъхна тъпчикочът стар, съсипан от непознати).
В своя гълъбарник спретнат с пеещи греди
проклет лежа и чувам бърливо-благ звън,
че душата ми срещна в саждно-черния свод
неделна невяста и рой ангели святи,
рой харпии адски тя край мен наплоди.
Днес Целомъдрието за мене се моли,
Благочестието цери черната ми гръд.
Скромността скрива с крила кълките ми голи
и всяка смъртна добродетел мъчи мойта смърт!

В СЕЛСКИ СЪН

I

*Никога, мъничка моя, на път подранила
в края на приказките и с магия приспана,
не се бой, че вълкът с овчи калпак и крак кози
ще се метне с мощ блажсена и недоизбляна, о, моя
мила,*

*изпод листата, които роса е измила,
да разкъса сърцето ти и гората от рози.*

*Спи дълбок сън завинаги далеч от метежа,
мое момиче, през розите нощем поело
в приказната страна; глиган не ще се превърне
в крал на конюшните или пък в огнено село и принц
на скрежа,*

*за да хване сърцето ти сладко в гъста мрежа,
преди в гъстак от гъсоци зора да те зърне,*

*ни невинните ще се гътнат в кътче усойно
и набучена, ездачката ще се забули.
От вещерската метла напратта ще те брани
и цветът на селския сън, и горските кули. О, спи
спокойно,*

*без страх от тръстиковото племе многобройно.
Никога, мила моя, дорде строги камбани*

*те приспят, не се бой, че сенките на горите
ще браносат кръвта ти, както яздиш безшумно,
защото кой скита тъй по стрехите скалисти*

или в лунния дол, освен онуй ехо лунно отдън
звездите?

Хълм опира до ангел. От дома на светците
нощна птица възпява през метоси от листи

червеношийковия храст и трите Мариш.
Светая светих, — този зверски взор на гората
под броеница от дъжд, привидение строго,
бухал-кисар. Пред кръвта коленичат бърдата.

Славят витии

насищната звезда и приказните стихии
са на трапезата божия. Бой се най-много

от всичко не от вълка с калпака, който блее,
или от принца с глиганския зъб покрай ствола
на любовта, а от Крадеца като росица
кротък. О, живеи в този край свят и свой на воля —
там, дето грее

под луната гората от рози. Крии се в нея
с химни и цветя и като блажена светица

спи. Смири се омагьосана в простата къща,
в катеричковата шума, под кенар и слама
и звезда, заслонена от хали и от хули,
от сянка сънна, от злостен взлом и от измама, една
и съща.

Но на паяжинния мрак из мрежата гъста,
знай, Крадецът, хитрият, до теб ще се изхули

хитър като сняг, кротък като роса по тръни
тази нощ и всяка кош, до камбаната свята,
която ще присти над приказната ограда
клетата ми любов; и ще преброди душата води
бездънни.

Тази нощ, откак падаща звезда го разсъни,
и всяка нощ той се примъква, както сняг пада,

както дъжд пада и мъглата язди на стреме
през конюшните, както роса пада сред лято
в прах от ябълково дръвче и стрита корона
от листи, както звезда пада, както крилато плодово
семе
пада, за да разцъфне в люта рана след време,
както светът пада на тишината в циклона.

II

Ноцта и елените с празничната жар-птица
над сеновалите и самодивското мляко!
Молитвената сага! По ветрите заяконоги ятата
врани от черните им черкви, книгата свята
на крилете! Сред петлите рижата лисица —
огнена! Ноц и в китката на клонака вена
от птици! Пулсът на кръвта в кръстати дъбрави!
Поток в попските пръсти на шубрак! Ръкави с бодли
от скрежа
от глъч и приказка на славей! Душата свежа
на дол разнян и склонът със столата свещена
от кипариси! Глъч и приказка на дъжд — литър
мътеница по мегдан на менче! Литургии
на кръвта! Птича вена! Сага от русалии чак до
небето!
Библейски врани! Всички мълвят за онзи, дете
иде като рижса лисица и вятър хитър.

Илюминация от звезди! Люшната тяло
на чайка с пясък в очите! Жребче ветровито
пряко езерцата поляна с лунно копито препуска лудо.
Музика на стихии — нестихващо чудо!
Земя, въздух, вода, огън — звън в действото бяло,

сенокосата моя спяща любов, пладне —
взорна в озарения дом, в своята хълмиста

*буйна езда, в прегръдка тъй блажена и чиста, че и
звездите*

*ще се сблъскат, нощта ще си събере очите
Крадецът връз мъртвите като роса ще падне,*

*за да се завърти земята в нейното свято
сърце! Хитро, бавно, чул как лютата ѝ рана
обикаля слънцето, при моята желана той иде точен
като снега, като море от роса нарочен
и лек като облачните кораби. Сред лято*

*той иде не за да ограби раната чудна,
бедрата яздеци, взора на моята драга,
а вярата и, че нощем в молитвена сага иде да вземе
вярата ѝ, че тази нощ в невятото време
иде, за да я подхвърли на слънцето будна,*

*гола и изоставена да тъжи през сън, че
той не ще дойде, в надежда и страх, моя мила,
че тази нощ, всяка нощ, откак си се родила, той
безспир иде
да те събуди от селския сън безобиден
с вярата твоя като вик на безволно слънце.*

И СМЪРТТА ЩЕ ОСТАНЕ БЕЗ ЦАРСТВО

*И смъртта ще остане без царство.
Мъртъвците ще се слоят в голотата си,
ще се смесят с луната на запад, с вятъра,
костите им ще се разпилят в земята,
край нозете им звезди ще огряват нощта.
И да полудеят, няма да пропаднат в мрак,
и в морето да потънат, ще се вдигнат пак.
Влюбените ще умрат, но не и любовта.
И смъртта ще остане без царство.*

*И смъртта ще остане без царство.
На морето под извивките премазани,
дълго ще лежат, но не ще гинат напразно.
Връзвани на колелото, изтезавани,
жилите им ще се скъсат, но ще издържат.
Вратата в ръцете им на две ще се сломи,
ще ги пронижат еднорогите злини.
Всичко ще се скърши в тях, но те ще устоят.
И смъртта ще остане без царство.*

*И смъртта ще остане без царство.
Крясъка на чайките не ще чуят вече,
ни грохота на вълните край бреговете.
Където цвете е цъфтяло, няма цвете
да надигне пак глава под шибациите пръски.
И даже луди и без дъх в пръстта зарити,
пак ще блъскат с главите си през маргаритките
към слънцето, додето слънцето се пръсне.
И смъртта ще остане без царство.*